

Як відзначає Ю. Клен: читачеві прийдеться добре попіртіти, поки він розгадає, хто кого палив і розпинав. До того треба додати, що трапляється сила русизмів і слів, що в українській мові мають не те значення, якого їм тут надається: «*Між духів край печер вітати, / В степу в мріях твоїх снувати. (394) / ...Вас, духів, рій / Парить тут, дайте ж відповідь». (427)*. Трапляються російські слова «стих» (вірш), «в шутку» – «чутства». «Шмаття» перекладач вживає замість «черепки». Значно також затруднюють читання неправильні наголоси, а їх у перекладача сила: крушить, держить, до мене, від тебе [Бурггардт 1926: 120]: «*Одвертають лики / Пресвітлі від тебе». (3828)*

Далі помічається: вживання російських граматичних форм дієприслівника на «я»: стоя: «*Гукнув він на порозі стоя» (4466)*; компаративи: на тій гарній; зловживання повними формами прикметників, від яких текст так і рябіє: старії, легкії, ції, гіркії, чудовую, суровую, дружеская».

«Назву країни Thule (давня назва Ісландії) треба було фонетично зберегти і в українському тексті, а не давати зросійщену форму Фулі, що колись писалася через фіту. Мабуть, перекладач боявся, щоб її не сплутали з російською Тулою, де роблять самовари, але ж можна було в усіх відмінках давати незмінну форму на «е»: «Туле» [Бурггардт 1926: 121].

Не сприймає Бурггардт і перекладного стилю, який надто важкий і заплутаний на відміну від оригіналу. А часте зловживання ускладнених синтаксичних конструкцій, порушення ритмомелодики наштовхують Юрія Клена на досить таки невтішні висновки: «про переклад Улезка мушу сказати, що він надто вульгаризований, Гетева мова, щоправда, близька до народної в саркастичних Мефістофелевих сентенціях, але звідци ще дуже далеко до тої кострубатості, яка декому може нав'язати сумні думки, що українською мовою, справді, можна тільки складати пісні про Грицька та гречаники» [Бурггардт 1926: 121].

Основний принцип, якого повинен дотримуватися перекладач – це „насамперед завдання віддати метр і ритм оригіналу, зберегти ту саму кількість рядків, зберегти характер і послідовність рим, і, коли треба, то передати й звукову інструментовку. До того, в ці тісні, задалегідь поставлені рямці, треба вкласти той самий зміст» [Бурггардт 1926: 19].

Література: *Бійчук 2001*: Бійчук Г. Один із грона неокласиків / Вивчення творчості Юрія Клена в школі / Г.Бійчук // Українська література в загальноосвітній школі. – 2001. – № 1. – С. 7-10; *Бурггардт 1926*: Бурггардт О. Новий переклад «Фавста» / О.Бурггардт // Життя і революція. – 1926. – № 9. – С. 117-121; *Гарбовський 2004*: Гарбовський Н. Теорія перекладу: учебник / Н.Гарбовський. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 2004. – 544 с.; *Гром'як 1997*: Літературознавчий словник-довідник / [ред. Р.Т.Гром'як, Ю.І.Ковалів, В.Теремко]. – К.: Академія, 1997. – 752 с.; *Зимомря 1985*: Основи теорії та практики перекладу. – Ужгород: В-во УжДУ, 1985. – 84 с.; *Зорівчак 1982*: Зорівчак Р./ «Хай слово мовлене інакше...» Проблеми художнього перекладу: Статті з теорії, критики та історії художнього перекладу / [упор. В.Коптілов; передмова. Д.Павличка]. – К.: Дніпро, 1982. – 295 с.; *Клен 1991*: Клен Ю. Вибране [упор. Ю. Ковалів] – Київ: Дніпро, 1991. – 461 с.; *Клен 2003*: Клен Ю. (Освальд Бурггардт) Вибрані твори. Поезія, спогади, статті. – Дрогобич: Каменярь, 2003. – С. 614; *Кияк 2006*: Кияк Т. Теорія та практика перекладу / Т.Кияк, А.Науменко, О.Огуй. – Вінниця: Нова книга, 2006. – 592 с.; *Ковалів 1991*: Ковалів Ю. І. Прокляті роки Юрія Клена / Ю.Ковалів // Юрій Клен (Освальд Бурггардт). Вибране. – Київ: Дніпро, 1991. – С. 3-23; *Рильський 1983*: Рильський М. Зібрання творів у 20-ти томах. – К.: Наукова думка, 1983. – Т 1. – 534 с.

В статті увага уделена проблемі художественного перекладу в літературознавчому труді О.Бурггардта «Новый перевод «Фауста». Акцентується, що художественный перевод значительно отличается от других функционально-стилистических переводов.

Ключевые слова: художественный перевод, адекватность, буквализм, фразеологизм, интерпретация.

Архієпископ Ігор Ісіченко, д-р філолог. наук (Харків)

УДК 821.161.2. – 31

ББК 83.3 (4УКР)

Біблійні архетипи у художньому світі барокової проповіді

На прикладі двох проповідей о.Антонія Радивиловського до свята П'ятдесятниці показується конструктивна роль біблійних архетипів у формуванні структури риторичного тексту. Виявляються приклади символічної ампліфікації. Використання характерних концептів розглядається як вияв антитетичної природи дискурсивних стратегій барокової проповідницької культури.

Ключові слова: Антоній Радивиловський, бароко, риторика, проповідь, концепт, символічна ампліфікація.

In the example of two sermons by Rev. Fr. Antonii Radyvylovsky on the Pentecost shows the constructive role of biblical archetypes in determining the structure of rhetorical text. The examples of symbolic amplification are identified.

Using of specific concepts is regarded as a manifestation of antithetical nature of baroque preaching culture's discursive strategies.

Keywords: *Antonii Radyvylovsky, baroque, rhetoric, preaching, concept, symbolic amplification.*

Вивчення барокової проповідницької та загалом повчальної прози починає, нарешті, виходити на поважний академічний рівень, ознакою чого стало, зокрема, третомне видання творів о. Інокентія Гізеля, здійснене Ларисою Довгою [Гізель 2005]. Триває праця над упорядкуванням збірника перекладів проповідей XVII ст., координувана Дариною Сироїд. Дослідження Руслана Ткачука [Ткачук 2011] відкрило шлях до барокового літературознавчого канону проповідям митрополита Іпатія Потія, а публікації польського українця Марка Мельника [Melnik 2005, Melnik 2003] долучають до нього й дидактичну спадщину митрополита Петра Могили та його оточення. Еволюцію проповіді в пізній бароковий період аналізує Ольга Новик у монографії про о. Івана Леванду [Новик 2004]. Дисертаційні дослідження й статті Тетяни Левченко-Комісаренко [Левченко 2003; Левченко 2008, Левченко 2009] і Тетяни Трофименко [Трофименко 2008; Трофименко 2009; Трофименко 2007] сприяли сучасній науковій інтерпретації риторичної спадщини Іоанікія Галятовського й Кирила Транквіліона Ставровецького. І вже подається до друку монографія Олени Матушек «Проповіді Лазаря Барановича в дискурсі українського бароко», що підсумовує її кількарічні студії.

Корпус проповідей, описаних, проаналізованих і введених до репертуару пам'яток національної літературної історії, поволі розширюється. Вхідження, і то досить активне, церковного повчання до медійного простору посткомуністичної України допомагає уявити роль і місце проповіді в системі комунікації ранньомодерного часу. Але уявлення про риторичні коди й поетику проповідницького дискурсу нерідко обмежуються давніми стереотипами, сформованими в літературознавстві кінця XIX – початку XX ст., про концептуальне протистояння «греко-слов'янської» та «латино-польської» проповідницької культури.

Прологом до перегляду схеми протистояння у риторичній культурі ранньомодерної України тягlosti візантійської патристичної традиції та західних контрреформаційних впливів стало дисертаційне дослідження Володимира Кречотня, підготоване 1963 р. «Оповідні елементи творів Антонія Радивиловського (з історії української оповідної прози другої половини XVII ст.)» [Кречотень 1983]. Ретельно проаналізувавши новелістичні приклади, використані в проповідницькій творчості о. Антонія Радивиловського, Володимир Кречотень визнав їх за переконливе свідчення барокової природи поетики київського казодія, вказавши також на такі властивості його стилю, як поділ тексту на частини, полемічний характер твору, конструювання його за схемами богословських або логічних трактатів, базове композиційне значення курйозних питань, порівнянь, метафор і алегорій [Кречотень 1983: 27]. Дослідник пов'язав літературну практику о. Антонія Радивиловського з теоретичними постулатами його сучасника о. Іоанікія Галятовського, викладеними в трактаті «Наука, або Спосіб зложеня казаня» (1659) [Кречотень 1983: 22 – 23].

Монументальний доробок о. Антонія Радивиловського відлякує своїми вимірами, але й вабить риторичним багатством. Талановитий дослідник української барокової риторики Тетяна Левченко-Комісаренко здійснює тепер працю над темою «Проповідницький доробок Антонія Радивиловського в риторичному контитуїтеті Бароко». Спадщина Антонія Радивиловського починає опрацьовуватися науковцями молодшої генерації.

Розвиваючи думки Володимира Кречотня, звернімо увагу на властиву бароковій стилістиці антитетичну природу дискурсивних стратегій того ж таки о. Антонія Радивиловського. Істотно розширюючи обсяг проповіді, ускладнюючи її структуру шляхом насичення тексту новелістичними прикладами, він постійно дбає про тематичну цілісність, зберігати яку так наполегливо рекомендував о. Іоанікій Галятовський, «бо, як з малого жродла виходит великая река, еднак вода в ріці згожається з тоєю водою, которая ест в жродле, так з малои ђеми великое походит казанье» (6, арк. 241).

Тема будь-якої проповіді звичайно мотивується новозавітним, частіше євангельським читанням, передбаченим на відповідний день церковним уставом, або ж змістом відзначуваного свята, часом, але зовсім не обов'язково, відображеним у новозавітному читанні. Звужуючи інтерпретований текст до короткого епіграфа, проповідник розширює власну семантичну перспективу. Адже лаконічний епіграф-мотто тим краще надається до символічної інтерпретації, чим більше позбавлений конкретних деталей, що обмежували б його вимірами євангельського сюжету.

Але це ще не все. Локалізація центрального мотиву проповіді концентрується в образі, семантично співвідносному з бароковим концептом. Конотаційний простір цього образу формується шляхом дотепного винаходження сенсів із парадоксального сполучення в ньому позірно невідповідних або й суперечливих трактувань.

Проповіді на П'ятдесятницю за своїм характером сприяють подібному процесові. Старозавітні корені свята сполучаються з його суто християнським, тринітарним змістом. Еклезіологічна перспектива зняття тягарів Закону через євангельське служіння створеної сходженням Святого Духа на апостолів інституції відкривається бо власне в день зібрання в Єрусалимі сотень тисяч правовірних юдеїв для вшанування цього самого Закону.

В обох текстах, вміщених у збірнику «Вінець Христов» (1688) (14, арк. 77– 85 зв.), проповідник відкидає елементарний гомілетичний прийом морального повчання на підставі дидактичної інтерпретації євангельського сюжету. І коли в другому випадку епіграф береться таки з літургійного читання – («*Бысть шум яко носиму дыханію бурну*», Діян. 2:2), то в першій проповіді мотто позбавлене видимих зв'язків із уставними текстами на П'ятдесятницю: це слова з книги пророка Єремії: «*Дам им сердце, да видят мя яко аз есм Господь*» (Єр. 24:7).

З кожного епіграфа виокремлюється центральний образ-концепт. У першій проповіді це серце, в другій – шум. Обидва образи належать до архетипних, закріплених у біблійному коді. В мові християнської культури вони мають усі необхідні ознаки архетипа: первинність, інваріантність, варіативність (варіативна повторюваність у різних творах), універсальність, домінантність [Cuddon 1999: 53 – 54], використовуючись як елементарний складник семіотики метатексту тексту.

При цьому серце фігурує в десятках старозавітніх і новозавітніх текстів, а біблійне розуміння серця як внутрішньої суті людини, джерела її свідомої і вільної особистості, місця остаточних рішень і зустрічі з Богом [Словник біблійного 1996: 718] широко розвинуте в патристичній літературі й східній аскетичній. Шум згадується в Біблії значно рідше, і то переважно в пророчих книгах: старозавітній пророка Єзекіїля (Єз. 1:24; 3:13; 10:5; 37:7; 43:2) та в Одкровенні Іоана Богослова (Об. 1:15; 9:9; 14:2; 18:22; 19:6). Він переважно пов'язується з відображенням у реальній дійсності або в свідомості пророка присутності Неба. Це шум ангельських крил, шум голосу Бога («*а голос Його був, як шум великої води*», Єз. 43:2; «*а голос Його немов шум великої води*», Об. 1:15).

У другій проповіді, однак, автор не обмежується одним ключовим образом і вводить поряд із ним ще один архетип – вогонь. Це цілком логічно виводиться з головного мотиву новозавітньої розповіді про зіслання Святого Духа на апостолів: «*І нагло зчинився шум із неба... І з'явилися їм язики поділені, немов би огненні, та й на кожному з них по одному осів*» (Діян. 2:2,3). Вогонь – не менш місткий біблійний символ, ніж серце. Він зображує сутність Божества, його святість, «*котра й вабить до себе, і лякає*» [Словник біблійного 1996: 158]. Вогонь жертвопринесення зміцнює завіт Творця й творіння; вогонь позначає богонатхненність пророчого дару Мойсея, Іллі, Ісаї, Єзекіїля, Єремії; вогонь з'являється на свідчення приходу Судді в есхатологічній перспективі Даниїла та Іоана Богослова.

Профетичний сенс образу серця з книги пророка Єремії, де йдеться про майбутнє пізнання Бога євреями, виведеними у вавилонський полон, дозволяє вдатися до ампліфікації як засобу розгортання обраної проповідником теми без втрати безпосереднього зв'язку з нею. При цьому моделлю ампліфікації стає топос тіла людини, введення якого мотивоване закріпленою в церковній риторичній метафорі Церкви – містичного тіла Христового. Антоній Радивилівський посилається на топос із послання апостола Павла до ефесян: «*...І все впокорив Він під ноги Йому, і Його дав найвище за все за Голову Церкви, а вона Його тіло, повня Того, що все всім наповняє!*» (Еф. 1: 22 – 23). Відтак же в тілі виявляються шия-Пресвята Богородиця, «*яко албовим з шеи походить глава, так з утробы Пречистои Богородици вышол Христос*» (14, арк. 77 – 77 зв.), руки, очі, ноги та інші члени (правда, автор делікатно стримався від деталізації) – архиереї, священники, ченці, царі, князі та інша світська влада. І ось у цьому антропоморфному образі Дух Святий, що зійшов на апостолів, локалізується як серце. Серце Церкви. Принагідно наводиться посилання на свт. Григорія Нисського – «*Дух Святый даный ест за сердце Церкви*» (14, арк. 77 зв.).

Проповідник виділяє чотири рівні уподібнення серця людини та пневматологічного осердя церковного життя: 1. *Серце – джерело природного життя. Дух Святий – початок і джерело надприродного життя.*; 2. *Серце – оселя людської любови. Дух – оселя передвічної любови Бога і людей.*; 3. *З серця починається рух крові в кровоносних судинах. Так і в Святому Дусі автор виявляє витoki благодатних дарів, що надихають людину.*; 4. *Серце стале й міцне. Так само сталий і міцний Дух Святий. Якими б зраненими не були наші серця, Дух Святий їх зціляє. Він здіймає людину, наче солому з землі, й підносить на Небо. Через чесноти, ніби сходами, ми здіймаємося на небо.*

Принагідно вводиться новелістичний сюжет про наваррських воїнів, геральдична символіка яких включала серце й лілеї, а на грудях – біля серця! – висів образ Пресвятої Богородиці, зроблений на зразок лілеї. Це доповнює проповідь маріологічними мотивами, пов'язаними з архетипним образом лілеї, котра в середньовічній християнській традиції перетворилася на богородичний символ. При цьому автор покликається на образ лілеї з Пісні над Піснями: «*Яко крин в терніи. Тако искрняя моя посреде*

дщерей» – «Як лілея між тереном, так подруга моя поміж дівами!» (Пісн. 2:2), приймаючи її за прообраз Пречистої Діви.

Антропоморфний образ Церкви з її серцем – Святим Духом дозволяє знайти несподіваний, дотепний ракурс тлумачення того, чому Третя Особа Божа сходить на голови апостолів (мотив явно не новозавітного, а іконографічного походження – саме на іконах свята П'ятдесятниці вогненні язички спускаються на голови Христових учнів): 1. *Апостоли навчають не лише простих людей, а й голів держав, царів і князів.*; 2. *Бог Отець через зіслання Святого Духа благословляє апостолів – як священник, котрий покладає руку на голову.*; 3. *При архиєрейській хіротонії на голови владик покладається митра.*

Таким чином, архетипні образи серця та лілеї включаються в символічну гру, урухомлюючи асоціативні ряди, до яких долучаються повчальні сюжети притчевої структури.

Багато в чому подібної трансформації зазнають архетипні образи шуму й вогню в другій проповіді. Однак же деякі риси виявляються тут виразніше. Скажімо, вводиться паралель між подіями старозавітної та новозавітної П'ятдесятниці: «Єжели народ жидовській по вистю з Єгипту, аж п'ятдесятого дня одержал Закон; слушная реч была, абы и новый Израиль з работы пекелной чрез Христа Спасителя оставши высвобоженным, также п'ятдесятого дня новый Закон благодати Святого Духа одержал» (14, арк. 82 зв.). Порівняння доповнюється старозавітними сюжетами про те, як готувалися до відповідальних подій пророки Даниїл (Дан. 6:11) та Ілля (3 Цар. 18:31 – 37). А маріологічний мотив вводиться завдяки дотепній антитезі: тихе, не помічене світом сходження Сина Божого в лоно Вседіви протиставляється бурхливому, шумному сходженню Святого Духа на апостолів.

Повчальна вставна новела (фабула) про боязке орля, котре сварило горобця за високий лет, доки в самого не вирости крила й орля не здійнялося вище за будь-якого іншого птаха, увиразнює парадокс апостольського вивищення в шумі та вогні П'ятдесятниці завдяки покірливій тихій молитві та взаємній згоді. І вже на цьому тлі розгортається символічна ампліфікація, засобами якої тлумачиться сходження вогненних язичків. У її межах виділяється чотири аспекти:

1. Вогонь спускається на апостолів, бо вони приносять себе в жертву. Так Бог посилав вогонь на жертви Самсонового батька Маноаха (Суд. 13:19-20) та Гедеона (Суд. 6:21).
2. Бог дарує апостолам дар вогненного слова проповіді.
3. Апостолам дається Святий Дух за смолоскип для випалювання терня людських гріхів. Так Самсон палив філістимлянські ниви й сади (Суд. 15:4-5).
4. Вогонь очищується Святим Духом і посилається для очищення всіх елементів творіння: землі (тіла), води (душі), повітря (розуму), вогню («воли нашої, в котрій огонь любови содержится» - 14, арк. 85).

Так барокові риторичні моделі, виявлені, зокрема, в символічній інтерпретації біблійних архетипів на засадах концептизму, реалізуються в двох проповідях о. Антонія Радивиловського на свято П'ятдесятниці, розкриваючи парадоксальну природу Церкви – людської спільноти, обдарованої через зіслання Святого Духа вогненним євангельським словом та чуйним серцем, що стає невичерпним джерелом благодатних дарів.

Література: *Cuddon 1999*: Cuddon J.A. *The Penguin Dictionary of Literary Terms and Literary Theory*. – 4th ed. – L.: Penguin Books, 1999. – xix; 991 p.; *Melnyk 2005*: Melnyk Marek. *Problematyka antropologiczna w pismach Piotra Mohyły*. – Olsztyn: Wyd-wo Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, 2005. – 392 s.; *Melnyk 2003*: Melnyk Marek, Pilipowicz Włodzimierz. *Kazania i komentarze sakramentalno-liturgiczne z Trebnika św. Piotra Mohyły*. - Olsztyn : Manuskrypt, 2003. – 188 p.; *Азовцева 2012*: Азовцева Софія. *Творчість Антонія Радивиловського в історико-літературних працях XIX – XXI століть* // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В.Гнатюка. Сер. Літературознавство. – 2012. Вип. 34 : [44]. – С. 145 – 150.; *Біблія 2005*: *Біблія або книги Святого Письма Старого й Нового Заповіту, із мови давньоєврейської та грецької на українську наново перекладена*. – К.: Українське Біблійне Товариство, 2005. – 1375 с.; *Галятовській 2009 – 2012*: Галятовській Іоаникій, ієромонах. *Ключ розуміння, священником законним и свицким належачий*. – К., 1659. – [2]; 253 арк.; *Гізель 2009*: Гізель Інокентій. *Вибрані твори: У 3 т.* / Редактор-упорядник Лариса Довга; переклад Романа Кисельова. – К.; Львів: Свічадо, 2009-2012. – Т. 1, кн. 1. – Т.3.; *Крекотень 1983*: Крекотень В.І. *Оповідання Антонія Радивиловського: З історії української новелістики*. – К.: Наук. думка, 1983. – 408 с.; *Левченко 2003*: Левченко Тетяна Леонідівна. «Ключ розуміння» Іоаникія Галятовського як явище риторичної культури бароко: Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук. – Харків, 2003. – 17 с.; *Левченко 2008*: Левченко-Комисаренко Т.Л. *Образ варвара-грешиника-еретика в літературі українського Барокко (на матеріалі проповідей Антонія Радивиловського)* // *Acta litteraria comparativa. Barbarian in European Literature and Culture*. Mokslo darbai 3/2008. – Vilnius: Vilniaus pedagoginio universiteto leidykla, 2008. – P. 34 – 44.; *Левченко 2009*: Левченко-Комисаренко Т.Л. *Символіка міста в ораторській прозі українського проповідника XVII ст. Антонія Радивиловського* // *Slovanský jazyky a literatury: hledbní identity*. – Praha: Iervéně Kostelec, 2009. – S. 301-

307.; *Марковський 1894*: Марковский М. Антоний Радивилловский, южнорусский проповедник XVII века // Университетские известия. – Киев, 1894. – № № 4, 7, 9, 10.; *Новик 2004*: Новик Ольга. Иван Леванда: Литературный портрет. – К.: Знання України, 2004. – 180 с.; *Радивилловський 1688*: Радивилловский Антоний, ієромонах. Венец Христов з проповідій недільних аки з цветов рожаных на украшеніє православно-каатолическою святои восточнои церкви сплетеныи или Казаня неделныи. – К., 1688. – [20]; 544 арк.; *Словник біблійного 1996*: Словник біблійного богослов'я / Під ред. Ксав'є Леон-Дюфура та ін.; пер. д-ра владыки Софрона Мудрого, ЧСВВ. – Львів: Місіонер, 1996. – 934 с.; *Співак 2012*: Співак В.В. Антоній Радивилловський – український проповідник чи філософ-мораліст? // Вісник Чергінівського національного педагогічного університету ім. Т.Г. Шевченка: Зб. наук. праць. Історичні науки. – Електронний ресурс. Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vchdpu/filos/2011_95/spivak.pdf (08.10.2012).; *Співак 2007*: Співак В.В. Гріх “пийцтва” у рецепції українських мислителів XVII ст. // Мультиверсум: Філософський альманах. – 2007. – № 63. – Електронний ресурс. Режим доступу: http://www.filosof.com.ua/Jornel/M_63/%D1%EF%B3%E2%E0%EA.pdf (08.10.2012); *Ткачук 2011*: Ткачук Р. Творчість митрополита Іпатія Потія та полемічна література на межі XVI – початку XVII ст. Джерела. Риторика. Діалог. – К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2011. – 240 с.; *Трофименко 2008*: Трофименко Т. Моральні виміри пасійних проповідей о. Йоанікія Галятовського // Київська академія. Матеріали Міжнародної конференції «Етика Отців у київській богословській думці епохи Реформи (кінець XVI – початок XVII ст.). Київ, 20-30 вересня 2007 р. – Вип. 6. – 2008. – С. 123 – 129.; *Трофименко 2009*: Трофименко Т. Спадщина Кирила Транквіліона Ставровецького в історії вітчизняної богословської та релігієзнавчої думки // Історія релігій в Україні. Науковий щорічник. – Кн. 2. – Львів: Логос, 2009. – С. 264 –271.; *Трофименко 2007*: Трофименко Т. Українська ораторсько-учительна проза (Друга половина XVI – перша половина XVII ст.) // Антипролог. Збірник наукових праць, присвячених 60-річчю члена-кореспондента НАН України Миколи Сулими. – К.: Стило, 2007. – С. 200-214.

На приміре двох проповідей о. Антонія Радивилловського к празднику Пятидесятниці показується конструктивна роль біблейских архетипов в формировании структуры риторического текста. Приводятся примеры символической амплификации. Использование характерных концептов рассматривается как проявление антитетичной природы дискурсивных стратегий барочной проповеднической культуры.

Ключевые слова: Антоній Радивилловський, барокко, риторика, проповідь, концепт, символическая амплификация.

Олег Пилипишин

УДК 821.161.2 – 31
ББК 83.3 (4УКР)

Українські письменники в рецепції Ю. Романчука.

У статті висвітлюється рецепція творчості українських письменників громадсько-політичним та культурно-просвітницьким діячем кінця XIX – початку XX століття Юліана Романчука, який мав власне бачення стосовно збереження, сформованих багаторічною історією, форм та рим рідною мовою.

Ключові слова: Юліан Романчук, літературна мова, українська поезія, рецепція.

Oleh Pylypyshyn. Ukrainian writers in evaluating Yu. Romanchuk.

The article is about Ukrainian public, political, cultural and educational leader late XIX - early XX century Julian Romanchuk, who had his own vision for preserving shapes and rhyming native languages, including Ukrainian poets' works which were formed during long history.

Key words: Julian Romanchuk, literary language, Ukrainian poetry.

Сучасна українська літературна мова склалася упродовж багатьох століть. Вона формувалася як окрема самостійна мова з властивими їй оригінальними й глибоко самобутніми рисами. На думку Юліана Романчука, формування української літературної мови відбувалось за несприятливих суспільно-політичних умов, коли Україна перебувала під владою іноземних держав. Відповідно це відобразилось на веденні діловодства та в науково-літературному вжитку.

У своїх студіях, численних літературно-критичних статтях, замітках, рецензіях, листах він висвітлював методологічні питання шляхів формування й розвитку української літературної мови. Історіографія досліджуваної проблеми на сьогодні характеризується окремими публікаціями, що стосуються народовського руху у Східній Галичині і окремо постаті Юліана Романчука. Серед сучасних дослідників його постаті можна назвати В. Булачека [Бурлачек 2009], Ю. Плекана, І.Чорновола [Чорновол інтернет] та інших.